

เทศน์เช้า วันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาเราศึกษาธรรมนะ ศึกษาธรรมนี้มันเป็นการคาดหมาย คาดหมายจินตนาการไป เห็นไหม จินตมยปัญญาว่าธรรมะจะมีความสุข วิมุตตีสฺย ความสุขในศาสนา แล้วก็คาดการณ์กันไปว่าความสุขนะ แล้วความสุขๆ คิดในประสาเราไง นี่ถ้าคนไม่ทุกข์ไม่ยาก มีคนทุกข์ คนยาก เห็นไหม คนเรานี้เราทำมาหากิน ถ้าเราทุกข์เรายากมา แล้วเราแอบเหงื่อต่างน้ำมา เราจะเห็นคุณค่าของเงินมาก

เงินทองนี้เราหามาด้วยน้ำพักน้ำแรงนะ แต่คุณถ้าเรายังไม่เคยทำงาน เราเป็นเด็ก พ่อแม่ให้ตั้งค์ เราขอตั้งค์ตลอดเวลา เราจะได้เงินตลอดเวลา การได้เงินนี้ ได้เงินมามันไม่เห็นคุณค่าของเงิน นี่เวลาชีวิตทางโลก ถ้าคนไปทำงานทำการแล้วนะจะเห็นคุณค่าของเงินมาก ยิ่งเราคนทุกข์ คนยาก เห็นไหม เวลาหามาด้วยความยากลำบาก ของสิ่งนั้นจะมีคุณค่ามาก

ในการประพฤติปฏิบัติธรรมก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติธรรม ถ้าคนประพฤติปฏิบัติธรรมขึ้นมาด้วยความลงทุนลงแรง เห็นธรรมะขึ้นมา นี่ทำไมหลวงปู่มั่นท่านเก็บหอมรอมริบนะ ครูบาอาจารย์ท่านเล่าให้ฟังบ่อยมากเลย ว่าหลวงปู่มั่นท่านเก็บหอมรอมริบมาก ทั้งๆ ที่ท่านเป็นพระอรหันต์นะ สิ่งใดๆ ที่ทำผิดจากธรรมวินัยท่านจะไม่ทำเลย ท่านจะเก็บหอมรอมริบเพราะอะไร? เพราะชีวิตท่านเป็นแบบอย่างไง

คุณใช้เวลาท่านแก่ชราภาพขึ้นมา เห็นไหม ท่านเป็นวัณโรค แล้วคนแก่อายุ ๘๐ เป็นวัณโรคด้วย ฉันทอาหารตอนเช้ามันฉันไม่ลง ครูบาอาจารย์ท่านพยายามจะเอาน้ำมะพร้าวอ่อนไปให้ท่านฉันก่อนเพล ท่านบอกฉันไม่ได้หรอก นี่คือการปรารถนาของครูบาอาจารย์ที่อยากให้หลวงปู่มั่นท่านมีแรงไง ถ้าได้ฉันน้ำมะพร้าว น้ำมะพร้าวนี้เพราะท่านฉันข้าวปลาอาหารไม่ได้ ท่านบอก

“ฉันไม่ได้หรอก”

“ฉันไม่ได้เพราะเหตุใด?”

“ฉันไม่ได้เพราะไอ้ตาคำๆ”

คือพระลูกศิษย์ที่มันยื่นจอมงอยู่นั่นนะ ถ้าฉันเข้าไป ทิฐิมานะบอกเลย นี่มันฉันอาหาร มันขาดตรงควัดไร ก็ฉันมือเดียว ทีนี้ฉันมือเดียวนี่อาสนะเดียว ถ้าอาสนะเดียวแล้วไปฉันอีก หนึ่ง ฉันอีกหนึ่งหนึ่งในทิฐิมานะ.. นี่เพราะเราเป็นลูก เราได้เงินมาแบบง่ายๆ เห็นไหม ถ้าคนอื่นจะยอมรับต้องให้คนอื่นที่เหนือกว่า

ท่านบอก “ฉันไม่ได้”

“ฉันไม่ได้เพราะเหตุใด?”

“ฉันไม่ได้เพราะไอ้ตาคำๆ มันมองอยู่”

ถ้าตาคำๆ มันมองอยู่ มันทำให้ความเคารพความเชื่อถือนั้นเบาบางลง เห็นไหม ขนาดที่ว่าชีวิตของท่าน ท่านจะฉันหรือไม่ฉันมันไม่เป็นที่กระเทือนถึงธรรมของท่านหรอก แต่ท่านเป็นชีวิตแบบอย่าง ท่านเก็บหอมรอมริบ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติดีนะ จะเห็นคุณประโยชน์ อย่างเช่นเห็นการวิเวก เห็นความสงบ เห็นความต่างๆ

การตั้งสตินะ เราไปวัดเราก็อยากสะดวกสบาย เราไปวัดเราก็อยากจะอะลุ่มอล่วย เราคิดประสาเรา ถ้าคิดประสานั้นแหละคิดประสากิเลส แต่ถ้าเราไปวัดนะเรามีสติของเรา เราฝึกฝนของเรา เพราะวัดคือข้อวัตรปฏิบัติ ข้อวัตรไร แต่ถ้าเราไปวัด เห็นไหม เรามีความคุ้นเคย เรามีความคุ้นชิน ความคุ้นเคย ความคุ้นชินมันเหมือนกับบ้าน เหมือนกับบ้านใจ

บ้านนี้เวลาแขกมาบ้าน มรรยาทสังคมเราต้อนรับจับคู่เขา แต่ถ้าไปวัดนะเราวัดใจของเรา วัดใจของเรามันต้องมีสติ มันตื่นตัวตลอดเวลา คนตื่นตัวนี่จะไม่ทำอะไรผิดพลาดเลย แต่ถ้าคนคุ้นชิน คนคุ้นเคยกัน ความตื่นตัวจะน้อยลง เพราะอะไร? เพราะมันวางใจ ความวางใจอันนี้ กิเลสมันจะออกช่องนั้นแหละ ถ้าออกช่องนั้นไป แล้วยิ่งคุ้นชินไป เห็นไหม เวลาครูบาอาจารย์ ท่านถึงบอก “นั่งที่ไหนต้องให้ลุกเร็ว” ลุกเร็วเพื่ออะไร? เพื่อไม่ให้ร่ากมันงอก มันจะมีสติสัมปชัญญะตลอดไป

นี่มันจะเห็นคุณค่านะ เพราะเราเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนานี้เราอยากได้ เราอยากได้ แต่เวลาเราเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เราเหม่อลอยของเรา เห็นไหม เราเหม่อลอยของเรา เราคิดเหม่อลอยของเรา เราไม่ตั้งสติของเรา เราฝึกสติทำไม? นี่สติ มหาสติ เราฝึกทำไม?

การฝึกสติ เห็นไหม นี่โคปปล่อยกับโคผูก ถ้าโคผูกมันฝึกสติมาทั้ง ๒๔ ชั่วโมง เวลามันนั่งสมาธิภาวนามันก็ง่ายขึ้น แต่เวลาเราทำขึ้นมามันเหม่อมันลอยเพราะมันเป็นธรรมชาติของกิเลส นี่กิเลสเป็นอนุสัย มันนอนเนื่องมากับใจ ความคิด ความคุ้นชินของใจมันนอนจมกับความรู้สึกของเรา เห็นไหม แล้วเวลาภาวนานี้ทำไมต้องทำอย่างนั้น? ทำไมจะต้องออกกวีเวก? ทำไมต้องอยู่คนเดียว? ทำไมคลุกคลีไม่ได้?

ความคลุกคลี เห็นไหม คุณคลุกคลีมันเป็นความนอนใจ ถ้าความนอนใจขึ้นมาเสริมมันทันทีเลย กิเลสมันเสร็จแล้วเพราะอะไร? เพราะพอมันคุ้นชินขึ้นไป นี่เวลาเขื่อนมันพังมันพังเพราะตามค รอยร้าว รอยแตก ทำให้เขื่อนน้ำมันเกาะ มันกัด มันเซาะ มันจะพังไปเลย

นี่ก็เหมือนกัน พอมันคุ้นชินกับกิเลสนะ พอกิเลสมันเกาะใจนะ เดี่ยวไม่มีอะไรเป็นความสำคัญเลย ไม่มีอะไรเป็นความจำเป็นเลย มันจะนอนใจกับมัน เห็นไหม นี่พอกิเลสมันเกาะใจแล้วมันก็ไปแพ้อำนาจของกิเลส แต่ถ้าเราสลบตลอดเวลา ความสลบตลอดเวลา มันเหมือนการทำงานนี้มันเหนื่อยยากไหม? มันก็เป็นความเหนื่อยยาก แต่เหนื่อยยากเพื่อใคร?

ถ้าเหนื่อยยากเพื่อเรานะ เราเกิดมา เราทำหน้าที่การงานในชีวิตของเรา มันทำขึ้นมามันเหนื่อยไหม? มันยากทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าคนเคยผ่านงานยากมา คนมีความวิริยะอุตสาหะ เห็นไหม ความยากนั้นเป็นความสะดวกสบายเลย มันทำงานเป็นนิสัย การทำงานเป็นนิสัยนะ เราฝึกจนเป็นนิสัยเราต้องฝึกเรา ถ้าเราฝึกเรามันจะเห็นคุณค่า คนทุกข์คนยากนะ เวลาได้เงินได้ทองมานี้มันจะเก็บถนอมรักษาไว้ใช้ต่อไป สิ่งที่ยากมันหามาด้วยความยากลำบาก

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมะที่เราจะหามามันยากลำบาก นี่ความยากลำบากเราต้องการสิ่งใดล่ะ? แต่ความเคยชินของเรา นี่ว่าเป็นความสุข ความสุขคือความที่ไม่มีใครดิ้นนินทา ต้องมีคนคอยพินอบพิเทา คอยเอาใจ การเอาใจ เห็นไหม มีลากเสื่อมลาก มียศเสื่อมยศ มีสรรเสริญ มีนินทา ความสรรเสริญนินทา

ความสรรเสริญมันเป็นเรื่องของกิเลสนะ กิเลสมันจ้องหองพองชน ถ้ามันได้รับคำชมเชยนี้ทางมันจรดฟ้าเลย แต่ถ้าครูบาอาจารย์ของเราจะท่านจะคอยเตือนตลอด ชี้จุดทรัพย์ของเราตลอดเวลา การชี้จุดทรัพย์เพราะอะไร? เพราะคนที่เห็นจุดบกพร่องของเรานี้สำคัญมากเลย เพราะเราไม่เห็นจุดบกพร่องของเราละ

นี่ในการมิจฉาทิฎฐิ ถ้ามีมิจฉาทิฎฐิความเห็นผิด สิ่งที่เป็นความเห็นผิดมันจะเห็นผิดตลอดไป แล้วคนจะคอยเตือนให้เป็นสัมมาทิฎฐิมันจะเตือนได้อย่างไร? ความเตือน เห็นใหม่ ยิ่งเตือนเข้าไป มิจฉาทิฎฐิมันยิ่งยึดมั่นเพราะอะไร? เพราะเราไม่รู้ เราเห็น เราเข้าใจ แล้วท่านจะว่าเราผิดได้อย่างไร? เวลาเรานั่งไปเราเห็นนิมิต เรามีความรู้สึกต่างๆ เราว่าเราเห็น ทั้งๆ ที่รู้ที่เห็นนะ

หลวงปู่ขาวท่านเล่าให้ฟังว่าท่านจะไปกราบหลวงปู่มั่น ท่านคิดในใจเลย “นี่ถ้าอาจารย์ของเรามีความรู้ความเห็น อาจารย์ของเราต้องรู้วาระจิตของเรา ต้องรู้ว่าเราคิดอะไรอยู่” ต้องรู้เห็นใหม่ เวลาหลวงปู่ขาวท่านไปกราบหลวงปู่มั่นนะ หลวงปู่มั่นท่านเทศน์เลย

“นี่จิตของเราเอง เราควรจะรับรู้ของเราเอง สุขทุกข์เราก็รับรู้ของเราเอง ทำไมเราต้องให้คนอื่นมารับรู้กับเรา ทำไมต้องให้คนอื่นมาบอก” หลวงปู่ขาวท่านสะดุ้งเลย เห็นใหม่

นี่ก็เหมือนกัน ความรู้ความเห็นของเรา เราว่าเรารู้เราเห็นขึ้นมา เรารู้ เราเห็น แล้วครูบาอาจารย์ท่านรู้ของเรา แล้วจะบอกมันเป็นมิจฉาทิฎฐิ มันเป็นความเห็นผิด เวลานิมิตคืออะไร? นิมิตคือความเห็นผิด ความสัมผัสนี้มันผิดหมดเพราะอะไร? เพราะมรรคหยาบ มรรคละเอียด ความเห็นของเราแล้วมันยึด กิเลสมันยึด กิเลสมันเกาะไปตลอดเวลา

เหมือนเราหาเงินหาทอง นี่สิ่งที่เราควรจะได้มา เราควรจะได้ประสบความสำเร็จ แต่มันหลุดไม่หลุดมือไปเพราะเราบริหารจัดการไม่ดี แต่เราเข้าใจผิดว่ามันเป็นเพราะเหตุใด แต่ผู้ที่ผ่านประสบการณ์มาเขาเห็นหมดคนละ เขาเข้าใจหมดเลยว่าจะทำอย่างไร? ควรจะรอจังหวะเวลาอย่างไร? มันสมควรอย่างไรเหตุการณ์เช่นนั้นมันถึงประสบความสำเร็จ

อันนี้ก็เหมือนกัน เวลาเราไปเห็นในใจของเราขึ้นมา เห็นนิมิต เห็นความรู้สึกต่างๆ เราว่ามันเป็นความจริง มันเป็นความจริง.. มันเป็นความจริง คุณนักเรียนอนุบาล เห็นใหม่ มันต้องเรียนอนุบาลมา แล้วมันต้องเรียนต่อไป ถ้าเป็นนักเรียนอนุบาลมานี้เราอ่านออกเขียนได้ เราคิดว่า

เรารู้แล้ว มันรู้แล้วได้อย่างไร? อ่านออกเขียนได้ ผสมคำได้หรือยัง? ผสมคำเสร็จแล้วเราจะเขียน เป็นเรียงความขึ้นมาได้ไหม? แล้วสิ่งที่เขียนเรียงความขึ้นมา นี้การเรียงความมันสะดวกไหม?

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราไปรู้ไปเห็น รู้เห็นอย่างนี้มันยังมีสิ่งที่ดีกว่านี้อีกมหาศาลเลย แต่ ถ้าเราว่าสิ่งนี้เป็นความจริง เราไปเกาะยึดมันสิ่งนี้ เห็นไหม แล้วเราทำอะไร? เราจะดำเนินการ ต่อไปได้ได้อย่างไร?

นี่มิจฉาทิฎฐิ ความเห็นที่มันถูกต้อง มันเริ่มต้นมันเป็นสัมมาทิฎฐิ แต่ถ้าเราไปยึดมัน มันก็เป็นมิจฉาทิฎฐิ มิจฉาทิฎฐิเราก็คือเป็นสัมมาทิฎฐิ เราก็คือเป็นความรู้ของเรา เป็นความเห็น ของเรา เห็นไหม แล้วนี่มันจะมีอุบายวิธีการ ครูบาอาจารย์ท่านจะมีอุบายวิธีการ รอกาล รอเวลา รอคความถูกต้องของเรา เทศน์ว่าการตีวัฏระทบคราดให้กระเทือนใจ กระเทือนใจคือกระเทือน กิเลสใจ

เวลาเรว่ากิเลส เราอยากจะทำสู้กับกิเลส ทุกคนอยากเห็นกิเลส ทุกคนอยากฆ่ากิเลสนะ แต่เวลากิเลสเป็นเรานะ ความเป็นไปเป็นเราหมดเลย ความคุ้นชินกับความรู้สึกของเราเป็นเรา หมดเลย แล้วกิเลสมันอยู่ไหนล่ะ? ก็กิเลสมันคือเราใจ กิเลสมันก็จีหวเราอยู่นี่ใจ แต่ถ้าครูบา อาจารย์นี่กิเลสมันไม่ใช่เรา แล้วกิเลสไม่ใช่เรามันอยู่ที่ไหนล่ะ? มันอยู่ที่ไหน?

มันอยู่ที่ความอาศัย มันอาศัยความคิดเราออกมา มันอาศัยความยึดมั่นถือมั่นของเรา ออกไปหาเหยื่อ นี่หาเหยื่อในอะไร? ในรูป รส กลิ่น เสียง จากภายนอก เพราะรูป รส กลิ่น เสียง จากภายนอก ทุกอย่างสรรพสิ่งเป็นของเรา ทุกอย่างมันยึดมั่นถือมั่นหมดเลย ทั้งๆ ที่เราหลงตัว เราเองก่อน เราไปยึดมั่นจากภายนอก เห็นไหม

มันอาศัยความรู้สึก อาศัยความคิด อาศัยกายนี้แหละออกไปหาเหยื่อข้างนอก หาเหยื่อข้าง นอกเพราะอะไร? เพราะมันเผาผลาญตัวเองก่อน แล้วพอไปหาเหยื่อมาก็เหยียบย้ำ ๒ ชั้น ๓ ชั้น แล้วถ้าเราจะแก้ไขเราต้องแก้ไขเราก่อน เราตั้งสติของเราก่อน เราจะไม่คุ้นชินกับกิเลสที่มันจะ เกาะใจก่อน ถ้ามันไม่คุ้นชินขึ้นมา เห็นไหม เราตั้งสติของเราขึ้นมา มันก็จะสงบขึ้นมา มันจะตั้ง ฐานขึ้นมา ตั้งฐานขึ้นมา เรามีสติสัมปชัญญะขึ้นมา

นี่การทำอย่างนี้มันเป็นการทำยากทั้งนั้นแหละ เวลาทำนี่เป็นเรื่องยาก เป็นเรื่องลำบาก เป็นเรื่องยากลำบาก ลำบากเพราะอะไรล่ะ? ลำบากเพราะมันเป็นงานนี้ งานข้างนอกอ่าวหนึ่งอย่างนี้นั้นะ งานตั้งสติ เห็นไหม

คูติเวลานอนหลับ เราปล่อยเคลิ้มไปมันก็หลับไป ทำอะไรถ้าปล่อยให้มันตามกิเลสไป มันไม่มีสติสัมปชัญญะ มันเหม่อลอยไป หยิบฉวยอะไรมันก็ขาดตกบกพร่องไป สุขสบาย ไม่มีใครคอยเตือนสติเรา ไม่มีใครคอยเตือนคอยว่าเรา พอตั้งสติขึ้นมา พอกิเลสมันโดนขัดใจ นี่มันไม่พอใจแล้ว มันก็ลำบาก นี่ก็ไม่พอใจ นี่มันลำบากก็เพราะกิเลสมันลำบากใจ แล้วเราก็อีกิเลสเป็นเรา เราก็อลำบากไปด้วย

เราไม่ลำบาก เราจะเป็นคนดี เราจะมีสัมมาทิฐิ เราจะแก้ไขมัน การฝืนใจตัวเองนี่แหละ การฝืนใจสิ่งที่ขัดแย้งกับมัน ขัดแย้งกับความคิดที่มันคอยยึดมัน มันคอยเกาะคอยยึด กิเลสมันอาศัยความคิด กายกับจิตนี่ยึดเกาะเรา มันเป็นอนุสัยนอนเนื่องมากับใจ แล้วเราไม่สลัด เราไม่ตั้งสติ เราไม่ตื่นตัว พอจะทำตื่นตัวเข้ามา อ้าว.. ทำไมต้องตื่นตัวล่ะ? อ้าว.. ก็อยู่ด้วยกันมันอบอุ่นไปอยู่คนเดียวมันไม่อบอุ่น

นี่ความคิดของโลก เห็นไหม ความอบอุ่นนั้นแหละมันอุ่นกับกิเลส แต่ถ้าความตื่นตัวขึ้นมา เราตื่นตัว เรามีสติตลอดเวลามันยิ่งอบอุ่นเข้าไปใหญ่เลย มันเห็นกิเลสมันเกาะใจเรา กิเลสมันเกาะคลุมใจเรา แล้วเอาใจเราเป็นฐานเบียดเบียนตน เอาใจเราเป็นฐานใจ ฐานของความคิดใจ แล้วพอลึกขึ้นมา คิดถึงความเห็นแก่ตัว คิดแล้วก็เบียดเบียนไปข้างนอก ในรูป รส กลิ่น เสียง ในสิ่งสัมผัสต่างๆ ที่มันพอใจ เห็นไหม

นี่มันออกไปข้างนอก พอลอกไปข้างนอกมันเป็นความคิดข้างนอกแล้ว เป็นเรื่องสังคม เรื่องการกระทบกระทั่งกันจากภายนอก นี่มันไม่รักษาใจของตัวเองก่อน ไม่หาจิตใจของตัวเองก่อน พอจะรักษาใจของตัวเองก่อนก็บอกว่าแยกออกมาเป็นความวิเวก ทำไมต้องวิเวก? ไม่เห็นคุณค่าของมัน แต่ถ้าคนเห็นคุณค่าของมัน ทำไมครูบาอาจารย์ท่านบอกเวลาจิตท่านหมุนของท่าน ท่านอยู่กับใครไม่ได้เพราะอะไร? เพราะมันเสียเวลา

มันเสียเวลา มันต้องรับผิดชอบกัน มี ๒ คน ๓ คนขึ้นไปมันต้องรับผิดชอบกัน ธรรมดาเราอยู่ด้วยกันใช่ไหม? มันก็ต้องทำความพร้อมเพรียง มันรับผิดชอบกัน แต่ถ้าเราอยู่คนเดียวของ

เรา กาลเวลานี้ เวลามันกำลังต่อสู้กับกิเลสมันได้ตลอดเวลา แล้วถึงเวลาแล้วเราจะทำข้อวัตร เราจะทำของเรา นี่เราอยู่ของเราคนเดียว เราจำเนกเวลาของเราถูกต้อง เราทำของเราถูกต้อง

นี่การวิเวก การอยู่คนเดียวสำคัญมาก แต่ใหม่ๆ มันยังอยู่ไม่ได้ การที่เราศึกษามา เห็นใหม่ ต้องขอนิสัย ขอนิสัยครูบาอาจารย์ ฝึกข้อวัตร ฝึกต่างๆ ฝึกให้รู้จักก่อน เราจะออกป่าออกเขา เราต้องมีอาวูช อาวูชคือธรรมและวินัย อาวูชของเราคือสติสัมปชัญญะ อาวูชของเราคือข้อวัตรปฏิบัติ ถ้าเราทำความถูกต้อง นี่เทวดาฟ้าดิน ภูต ผี เขาคุ่มครองเรา ศีลบริสุทธฺ์เข้าป่าเข้าเขา เวลาผีเหตุการณ์ต่างๆ มันจะผ่านพ้นไปได้ถ้าศีลมันบริสุทธฺ์นะ

เราศีลดีชะอย่างหนึ่ง มีศีลมีธรรมของเรา เรายึดมั่น เราเชื่อมั่นในใจของเรา ทุกอย่างทำอะไรเราไม่ได้หรอก สัตว์ก็ทำเราไม่ได้ โดยธรรมชาติของมัน มันไม่ทำร้ายคนหรอก แต่เพราะเรามีเวรมีกรรมต่อกัน มันมีเวรมีกรรมต่อกันถึงทำเรา

นี่สิ่งที่เราไม่มีอะไรปกป้องป้องกันตัวเราเลย เรามีศีลมีธรรมป้องกันตัว มีศีลของเรา ป้องกันของเรา กรรมเก่ากรรมใหม่วางไว้เป็นเรื่องของกรรม แล้วเราประพฤติปฏิบัติของเราไป เราไม่มีอะไรเป็นอาวูชนะ พอเรามีศีลมีธรรมเป็นอาวูช เราก็รักษาศีลธรรมของเรา เราจะกำหนดพุทฺโธของเราเห็นใหม่

นี่สิ่งที่กำหนดพุทฺโธของเรามันไม่มีที่พึ่ง มันพึ่งได้แต่พุทฺโธ พึ่งได้แต่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในการเข้าป่าเข้าเขาไป เพราะเราเผชิญกับกิเลส เผชิญกับยักษ์ ยักษ์คืออวิชชา ยักษ์มารมันคืออวิชชาอยู่ในหัวใจเรา อยู่คลุกเคล้ากัน มันนอนใจ มันบังเงา มันอยู่ในใจของเรา เรามีความอบอุ่น เราไม่เคยเห็นมันเลย

แต่เวลาเราเข้าป่าเข้าเขา เราไปอยู่ของเราคนเดียว วิเวกของเราคนเดียวนี้เราต้องเผชิญ ไม่ใช่เผชิญกับสิ่งสภาวะแวดล้อมภายนอกเลย เผชิญกับความคิดตัวเองนี่แหละ เผชิญกับกิเลสตัวเองนี่แหละ เผชิญกับพญามารของตัวนี่แหละ แต่กิเลสมันบอกไม่ให้เผชิญ เพราะเผชิญแล้วมันขอกใจ มันแสดงใจ มันเสียวอกหัวใจ เห็นใหม่ มันถึงต้องคลุกเคล้ากัน เออ.. การปฏิบัติมันก็ต้องมีหม่อมิกณะ มันต้องมีความสมดุล มันก็ดีแล้วทำไมต้องออกวิเวก?

ไม่เห็นผลของมัน ไม่เห็นการเผชิญกับกิเลส ไม่เห็นถึงการเผชิญกับอวิชชาในหัวใจ พอมันเผชิญเข้า ถ้าเราเผชิญกับมัน เห็นใหม่ เพราะอะไร? เพราะมันกลัว.. มันกลัว มันทุกข์ มันยาก

ไปหมดเลย แต่ถ้าเราใช้สติสัมปชัญญะพิจารณาเข้ามาจะ รักษาตัวมันเองได้ นี่มันจะไม่ เบียดเบียนตน เพราะอวิชชากิเลสมันเบียดเบียนตน นี่อวิชชามันอยู่ในหัวใจของเรา ภาวสวะ ภพ ภพคือจิต แล้วมันอาศัยสิ่งนี้เป็นเรือนอยู่ของมัน แล้วมันครอบงำมาตลอดเวลา

เวลาเราศึกษาธรรมขึ้นมา เราศึกษามาจากภายนอก เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมาสติ สมาธิก็ หยิบตกๆ หล่นๆ หยิบฉวยกันก็หลุดไม้หลุดมือ ทำก็ยังล้มลุกคลุกคลานอยู่อย่างนั้นแหละ แต่คอย อดทนนะ ฉันเป็นนักปฏิบัตินะ ฉันมีศักยภาพนะ แต่ไม่มีอะไรในหัวใจเลย ถ้าไม่มีอะไรใน หัวใจมันจะเห็นคุณค่า มันจะไม่พูดอย่างนี้เลยว่าทำไมจะต้องออกวิเวก ทำไมจะต้องอยู่คนเดียว

เพราะการอยู่คนเดียวนี้ มันเห็นว่าการอยู่คนเดียวได้ การเผชิญกับกิเลสได้ การเผชิญกับ อวิชาได้ การเผชิญกับมันนะ เพราะมันจะไม่มียะไรสมความพอใจมันเลย จะขาดตกบกพร่อง ไปหมด นี่ปัจจัยเครื่องอาศัยขาดไปหมดเลย เราอยู่คนเดียวจะพึ่งพาอาศัยใคร? เราอยู่คนเดียว ภูต ผี ปีศาจมาเราจะพึ่งใคร? เวลาเสื่อมา สัตว์ร้ายมาจะกัดฉัน มันจะกัดใคร? กลางคืนมา งูกัดขึ้นมา เราจะไปโรงพยาบาลที่ไหน?

ทั้งๆ ที่ยังไม่มีอะไรเลย มันเหยียบย่ำตัวมันเองก่อน นี่ยักษ์ตัวนี้มันหลอกก่อน มันหลอก เรานะ เดี่ยวจะงูกัดล่ะ เดี่ยวจะเป็นพิษเป็นภัยขึ้นมาแล้วเราจะไปหาใคร ใครจะมาเอาเราไปส่ง โรงพยาบาล ให้มันเป็นขึ้นมาจริงๆ เถอะ มันจะมีคนเอาไปส่งโรงพยาบาล

นี่มันไม่เป็น มันไม่เป็นแต่มันคิด เห็นไหม นี่มันเบียดเบียนตนจนตนอยู่วิเวกไม่ได้ จน เราอยู่คนเดียวไม่ได้ มันจะต้องเหยียบย่ำมาให้ไปเป็นปลาตาย ปลาตายมันไหลไปตามน้ำ ปลา ตายมันลอยคอมัน แล้วน้ำก็จะพัดลงไปทะเล แต่ถ้าปลาเป็นมันจะว่ายทวนน้ำนะ เราจะเป็น ปลาเป็น เราจะไม่เป็นปลาตาย เราจะมีสติของเรา เราจะว่ายทวนน้ำขึ้นไป เป็นปลาตัวเดียวขึ้นไปบนดาน้ำ ขึ้นไปถึงแหล่งน้ำของเรา

นี่ก็เหมือนกัน คุณค่าของการประพฤติปฏิบัติ คุณค่าของคุณธรรม นี่คนทุกข์คนยาก ไม่ เห็นคุณค่าของเงินทองที่เราหามา ในการประพฤติปฏิบัติ จะเห็นคุณค่าของการประพฤติปฏิบัติ ของเรานะ ถ้าเห็นคุณค่าการประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม มันรู้สึกเห็นเล็กๆ น้อยๆ ของที่ว่าเป็นของ เล็กน้อยนี้เป็นของสำคัญทั้งหมด เพราะอะไร? เพราะมันเก็บเล็กผสมน้อย

คนประหยัด คนมัธยัสถ์ คนนั้นจะตั้งตัวได้ คนที่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย คนที่ไม่เห็นของใช้ของ
สอยเราเก็บรักษาให้เป็นประโยชน์ คนๆ นั้นจะตั้งตัวไม่ได้ คนใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย คนที่ไม่รู้จักเก็บ
หอมромริบ คนนั้นจะตั้งตัวขึ้นมาได้อย่างไร?

นี่ก็เหมือนกัน ในผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ คนรู้จักสติ คนรู้จักปัญญา รู้จักเก็บหอมромริบ
รู้จักถนอมรักษา คุณิกระชงกันรั่ว ใจมันรั่ว แล้วเอาอะไรไปปิดมัน เอาสติ เอาปัญญาไปปิดมัน
ถ้าปิดมันแล้ว ปิดความรั่วของมัน เห็นไหม มันจะตักน้ำ มันจะใช้ประโยชน์ของมันได้ ใจไม่รั่ว
ใจคนไม่เสีย ใจคนมันดีจะเป็นประโยชน์กับเรา

ถ้าใจคนมันดี อยู่ที่ไหนมันก็ดี แล้วมันเห็นคุณงามความดี เห็นประโยชน์ของการวิเวก
เห็นประโยชน์กับศีลกับธรรม.. เห็นประโยชน์นะ เห็นประโยชน์จากข้างใน ประโยชน์จากข้าง
นอกก็เห็น ประโยชน์จากข้างในก็เห็น แต่ถ้ามันบอดนะ มันบอดจากข้างใน มันเหยียบย่ำตัวมัน
เอง เห็นประโยชน์จากภายนอก

นี่โลกธรรม ๘ มีหลากหลายหลาก ให้เขาเคารพนับถือ เคารพนับถือก็คนเหมือนกัน ทำไม
เขาต้องมาเคารพนับถือเรา? เขาเคารพนับถือเรา เขาเคารพคุณธรรมของเราต่างหาก ที่เคารพนับ
ถือกัน เคารพคุณธรรมในหัวใจ คนเหมือนกัน ทำไมต้องมาเคารพกัน แต่ถ้ามันคนเหมือนกัน แต่
ท่านสูงส่งกว่าเรา

ทำไมเราต้องกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาโดยชอบ แล้วพ้นจากทุกข์ไปโดยชอบ แล้วท่านมีวิชา มีความรู้ มีเมตตา
ธรรมที่จะสั่งสอนเรา วางธรรมวินัยไว้จนมีคนเคารพเชื่อถือศรัทธาเป็นศาสนา เป็นที่พึ่ง ศาสน
ธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นที่พึ่งของพวกเรา เราถึงเคารพบูชา
แล้วถ้าจิตใจของครูบาอาจารย์ที่ท่านมีคุณธรรม เราเคารพกันตรงนั้น ถ้าเคารพตรงนั้นเราถึงต้อง
ทำอย่างนั้น ถ้าเราอยากให้อใจเรามีที่พักอาศัย เราต้องสร้างคุณธรรมขึ้นมาในใจของเรา

คุณธรรม! คุณประโยชน์ ไม่ใช่โทษกรรม ธรรมที่เป็นโทษใจ ธรรมที่เป็นโทษนี้เหยียบ
ย่ำกัน เอารัดเอาเปรียบกันมันเป็นโทษทั้งนั้นเลย พอเป็นโทษขึ้นมาเราก็เหยียบย่ำกัน นี้ยักษ์ตัว
ใหญ่มันเหยียบย่ำเราก่อน เห็นไหม ถ้าคนเคยทุกข์เคยยาก เคยประพฤติปฏิบัติมา มันจะเห็น
ประโยชน์ เห็นประโยชน์ เห็นสิ่งที่มีคุณค่า

คูสิขงที่เป็นโลกเขา เห็นใหม่ แร่ธาตุที่เป็นทองคำมันอยู่ในดินเขาไปขุดมันขึ้นมา นี้ก็เหมือนกัน สิ่งที่เป็น นี้เรามีวิชาเครื่องจักสาน จักร้อย จากไม้ไผ่เรานำมาเหลา เรานำมาทำจักสานออกมาเป็นเงินเป็นทองได้ทั้งนั้นแหละ

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่ไม่มื่อะไรเลย เราใช้คุณธรรมของเรา มันก็เป็นประโยชน์กับเราขึ้นมา เป็นประโยชน์กับหัวใจขึ้นมา มันสร้างสรรค์ได้ มันทำได้ด้วยสติ ด้วยสัมปชัญญะ ด้วยการถนอมรักษา รักษาหัวใจของเรา จะเป็นประโยชน์กับเราเห็นใหม่

นี่คนมีคุณธรรม เห็นประโยชน์หมด คนไม่มีคุณธรรม มีแต่กิเลส เห็นโทษหมด นู่นก็เป็นโทษ นั่นก็ไม่ดี นั่นก็ไม่ชอบ ไม่ชอบสิ่งใดๆ เลย แต่ถ้าเป็นคุณธรรมมันเรื่องของเขา มันเรื่องของสัตว์โลก ป่าเขาลำเนาไพรมันเป็นป่าเขาลำเนาไพร คนเอามันมาใช้ประโยชน์ สิ่งที่เป็นพืชสมุนไพรเราเอามาใช้ประโยชน์ สิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์มันก็เป็นประโยชน์กับป่านั้น มันเรื่องของป่า แล้วเรื่องของเราเราใช้ประโยชน์ใหม่? ใจของเราเป็นใหม่?

นี่มันเห็นคุณของเรา มันไม่ติเตียน ไม่เห็นแต่ความเป็นโทษ เห็นความเป็นคุณ เห็นใหม่ ถ้าใจเป็นคุณ ทุกอย่างเป็นคุณหมด ถ้าใจเป็นโทษมันจะเป็นโทษไปทั้งหมดเลยนะ นี่ถึงต้องรักษาใจ รักษาใจมาเป็นธรรมโอสถ เพื่อใจเราเป็นคนดี ดีจากเรา จะดีเรื่อยๆ ไป ดีเป็นประโยชน์กับโลก เอวัง